

pridobile že številne večjezične slovarje za nekatere stroke, predvsem za lesne programe, ki smo jih dali tudi Društvu. V zadnjih letih pa, ko govorimo o razvoju in odpiranju novih področij izvoza in uvoza tudi za »nelesne« dejavnosti, se trudimo, da bi pridobile nove slovarje in tako izpopolnile naše knjižne police.

Prav tako se v zadnjem času podjetje v celoti modernizira in na vseh področjih prehaja na sodobnejši način dela z računalniki. Prav gotovo bodo osebni računalniki tudi nam prevajalkam v veliko pomoč.

Kar zadeva izobraževanje in izpopolnjevanje v tujini, ni ravno vsakoletna praksa, vendar se v okviru možnosti prevajalke udeležujemo tudi izpopolnjevalnih tečajev.

V zadnjem času je prišlo tudi do tesnejšega povezovanja z DZTPS, Društvo je organiziralo v naših prostorih predavanja jezikovnih sekcij, pa tudi stiki med našo prevajalsko službo in Društvom so se okrepili.

Zvezdana Šter

Predstavljamo vam

Lidija Šega

Lidijo Šega skoraj že vsi poznate, in to predvsem po strokovnih člankih, ki jih je objavila v Mostovih, po odličnem predavanju na seminarju v Portorožu o Vlogi prevajalca pri poslovnih pogodbah, po predavanjih v izobraževalnem sistemu DZTPS, strokovnosti njenega dela itd., kar vse odseva dolgoletne pre-

vajalske izkušnje, obenem pa dokazuje, da je prevajalski poklic pomemben, potreben in da bo dobil pravo mesto v naši družbi.

Po končani klasični gimnaziji in zaključnem študiju germanistike na Filozofski fakulteti je Lidija sedem let poučevala tuje jezike v Metliki in Novem mestu, ob tem pa – že od študijskih let dalje – tudi prevajala. Njeno delo in znanje jezikov je bilo v tem okolju cenjeno in iskano, tako da je že leta 1969 postala sodni tolmač in nato še članica našega društva. Nato pa se je iz prosvete preusmerila v gospodarstvo. Zaposlila se je pri Iskri kot komercialistka v zunanji trgovini, kjer je v poslovnih stikih s tujimi partnerji našla svoje pravo mesto, pri tem pa je – kot sama pravi – po duši in srcu ostala prevajalka.

Njene izkušnje so za nas zelo pomembne, zato smo ji o problemih, ki nam včasih povzročajo skrbi, tudi zastavili nekaj vprašanj.

Kako naj se prevajalec loti delovne naloge, prevoda besedila, in kako naj to delo uspešno dokonča?

Ob prevajanju si vedno prizadevam besedilo v ciljnem jeziku soustvarjati in pri tem pomagati avtorju, da v tujem jeziku kar najbolje prenese svojo misel uporabniku. Zato se je treba poglobiti tudi v samo vsebino in namen besedila, za kar si moramo vzeti čas, pa če se še tako mudi.

Sama porabim največ časa prav za pripravo na prevod, to je za dobro razumevanje besedila, izbiro izrazja in čim primernejše oblikovanje v ciljnem jeziku. Pri tem si po možnosti pomagam tudi s primerljivimi izvirnimi besedili in po potrebi poiščem strokovno pomoč avtorja ali dobrega poznavalca stroke ali teme, ki jo prevajam. Tudi dobri strokovni slovarji so koristni in potrebni.

Na splošno se držim pravila, da prevajam le besedila s področij, ki so mi blizu. Tako je delo lažje in izdelek praviloma boljši.

Po temeljiti pripravi, ki vključuje tudi že zapise tipičnih izrazov ali celih besednih zvez, se lotim prevajanja – praviloma kar v čistopis. Tako se izognem prepisovanju, ki po mojih izkušnjah vnaša v prevod več napak kot izboljšav. Pri delu z računalnikom je to enostavneje, saj besedilo v vsakem trenutku lahko poljubno preoblikujem.

Seveda pa končni izdelek pregledam in popravim. Občasno, pri zahtevnejših besedilih za tisk, skušam pridobiti za lekturo izkušenejšega kolega ali strokovnjaka, ki mu je ciljni jezik prevoda materni jezik (»native speaker«).

Pri prevajanju v slovenski jezik si prizadevam za dosledno rabo slovenskega izrazja in lep jezik, saj menim, da je naloga prevajalca tudi skrb za lep slovenski jezik.

Ali more prevajalcu pomagati računalnik in kako to vpliva na ustvarjalnost in storilnost?

Ne vem, zakaj bi računalnik povezovali z ustvarjalnostjo. Mislim, da je na računalnik treba gledati predvsem kot na orodje, ki prevajalcu zelo pomaga in poenostavi delo. Zato je njegova storilnost lahko bistveno večja in izdelek boljši. In ostane mu več časa za strokovno in ustvarjalno delo.

Dodatni programi za popravljanje pravopisnih in slovničnih napak ter možnost za priročne slovarje v samem računalniku so še posebej koristni pripomočki za prevajalsko delo.

Menim, da računalnike pri nas še premalo uporabljamo in razloge za to bi iskala v dveh smereh. Po eni strani je računalnik sorazmerno draga investicija, po drugi strani pa menim,

da se prevajalci prepočasi navajamo na to revolucionarno novost in premalo poznamo vse njene možnosti in prednosti.

To drugo oviro moramo premagati prevajalci sami in prepričana sem, da nam bo izobraževanje, ki ga načrtujemo v Društvu, pri tem pomagalo in nam približalo vse možnosti za polno izkoriščanje tega koristnega pomagala.

Kakšna naj bi bila vloga strokovnega prevajalca v poslovnem življenju oziroma v naši družbi?

V svojem referatu v Portorožu, ki je bil objavljen tudi v Mostovih, sem skušala ob praktičnem primeru strniti svoje osnovne misli o tem, kako naj se prevajalec vključuje in kakšna naj bi bila njegova vloga.

Trdim, da so prevajalci najbolj zadovoljni tam, kjer so motivirani z vsebino dela in s pravilnim vrednotenjem svoje vloge, kjer so neposredno vključeni v delovni proces, kjer vedo, zakaj in za koga prevajajo in kako njihovo delo pomaga pri doseganju skupnih ciljev delovne organizacije. Večni problem, kako vrednotiti prevajalsko delo (po straneh ali po urah prevajanja), bi se moral vsebinsko spremeniti. Prevajalsko delo bi morali vrednotiti kot ustvarjalno delo, kot sodelovanje pri projektu, pa naj gre pri tem za prevajanje tehnične dokumentacije za izvoz, za uvajanje novega proizvodnega programa, ali pa za navezovanje poslovnih stikov, prenos tehnologije ali karkoli že.

Prepričana sem, da so v tistih delovnih okoljih, kjer so tak način dela in vrednotenja dosegli, zadovoljni vsi, skupni učinki pa so veliko večji.

Kakšno šolanje prevajalcu najbolj pomaga pri uspešnem vključevanju v delo?

Preprosto: neprekinjenega izobraževanja ob delu in iz dela ni za dobrega prevajalca nikoli dovolj. Saj znanje jezika, kot se ga naučimo v šoli ali – če imamo srečo, da živimo v pravem okolju – s praktično večjezično komunikacijo, še zdaleč ne daje možnosti za uspešno prevajalsko delo. To znanje je le orodje, ki ga je treba znati primerno uporabiti, da do-

bimo lep in uporaben izdelek, to je v našem primeru dober prevod strokovnega besedila.

Dodatno izobraževanje s področja jezika, tehnike prevajanja in stroke, za katero prevajamo, je za vsakega prevajalca neizogibna nuja. Možnosti za to pa je sorazmerno malo.

Zato sem se z navdušenjem že s prvo generacijo (1982) vpisala na podiplomsko specializacijo prevajanja na Filozofski fakulteti, o čemer sem tudi že pisala v Mostovih. Študijski program je bil zelo dobro sestavljen in posebej se mi zdi vredno poudariti intenziven dodaten študij slovenskega jezika ter številne vaje z izmenjavo praktičnih prevajalskih izkušenj.

Na žalost pa ugotavljam, da smo ta študij le redki dokončali. Ko se sprašujem, zakaj, se mi zdi, da je vzrok morda enostavno v tem, da ta študij sicer daje prevajalcem pomembno dodatno znanje, pridobljeni naslov prevajalca specialista pa jih ne motivira dovolj, da bi ga tudi formalno zaključili.

Mislím, da bi bilo treba podpreti prizadevanja, da bi v okviru študijskega programa jezikovnih kateder na Filozofski fakulteti uvedli tudi posebej prilagojene programe za prevajalce, bolj usmerjene v živi jezik in drugo znanje, ki ga prevajalec nujno potrebuje.

Gotovo pa je koristno tudi podiplomsko dodatno izobraževanje za osvežitev in poglobitev jezikovnega znanja po nekajletnem prevajalskem delu, saj v tem primeru lahko tudi študentje s praktičnimi izkušnjami in dodatnimi zahtevami iz dela sooblikujejo študijski program take delovne skupine ali specializacije. Tako bo prevajalec specialist združeval praktično in teoretično znanje za uspešno delo.

Vendar moramo v naši družbi veliko storiti za to, da bo prevajalec specialist postal naziv s primerno družbeno veljavo, ki ga bomo s ponosom omenjali tudi izven prevajalskih krogov in ki bo resnično pomenil in dajal tisto vrednost in strokovnost, za katero si prizadevamo.

Kaj misliš o DZTPS in kakšen je njegov pomen tako za prevajalce kakor tudi za družbo nasploh?

Na DZTPS gledam kot na stanovsko druženje kolegov, ki si medsebojno pomagajo, izmenjujejo izkušnje in skupno razmišljajo o tem, kako bi lahko uveljavili status prevajalca v naši družbi.

V Društvu aktivneje sodelujem v zadnjih letih, morda prav odtlej, ko sem ob specialističnem študiju več razmišljala o delu in problemih prevajalcev v različnih delovnih okoljih in o tem, kaj je naša vloga in kako bi lahko vsebinsko izboljšali svoj položaj v delovnem in družbenem okolju.

Menim, da je poti in načinov več in da nam pri tem bolj kot postavljanje zahtev in pritoževanje lahko pomaga to, da ožjemu delovnemu in širšemu družbenemu okolju dosledno in ciljno dokazujemo, da je kakovostno prevajalsko delo še kako pomemben člen v verigi, ki nas vodi do poslovnega uspeha in tehničnega napredka.

Prav pri tem pa nam strokovno stanovsko druženje lahko še kako koristi, in to v dveh smereh: znotraj Društva se kolegi z različnim znanjem lahko medsebojno dopolnjujemo in strokovno izpopolnjujemo, navzven pa nastopamo kot enotna stanovska organizacija z jasnimi cilji: za boljšo kakovost in temu primeren položaj.

Zato v Društvu najbolj cenim prizadevanja za kritično pomoč med kolegi, izmenjavo izkušenj, izobraževanje in izpopolnjevanje in menim, da bi prav te dejavnosti morali s svojim aktivnim sodelovanjem podpirati vsi člani.

Navzven pa nas Društvo z enotnim nastopom lahko podpre pri uveljavljanju vloge in položaja prevajalcev v združenem delu in v naši družbi nasploh. Tako se lahko organizirano uveljavljamo prek Gospodarske zbornice, Sekretariata za delo, izobraževalnih ustanov in vseh drugih institucij ter s tem prispevamo k osveščanju, da je tudi prevajalstvo nujen in pomemben soustvarjalni dejavnik za naše odpiranje in enakopravnejše vključevanje v svet.

Savin Vilhar